

Narciarstwo zjazdowe największym zagrożeniem dla Karkonoskiego Parku Narodowego

W poprzednim numerze DŻ opublikowaliśmy fragmenty stanowiska Prezydium KOP PAN w sprawie rozbudowy urządzeń narciarskich w Karkonoskim Parku Narodowym. Stanowisko to było reakcją na informacje zawarte w Planie Ochrony Parku opracowanym przez naukowców z Wrocławia. Poniżej przedstawiamy jego omówienie.

Dobiegają końca prace nad Planem Ochrony dla Karkonoskiego Parku Narodowego. Park ten jest częścią Rezerwatu Biosfery Karkonosze/Krkonoše. Autorzy planu zauważają, że szczególnie niepokój budzi obecny rozmiar użytkowania narciarskiego obszarów parku, a zwłaszcza plany rozwoju narciarstwa zjazdowego i związanej z tym infrastruktury. Ich zdaniem narciarstwo zjazdowe należy do najpoważniejszych zagrożeń dla ochrony zasobów parku, a zwłaszcza lądowych ekosystemów nieleśnych, będących najcenniejszą przyrodniczo częścią masywu Karkonoszy. Prof. dr hab. Jerzy Fabiszewski, dr Bronisław Wojtuń i dr Ludwik Żołnierz piszą, że obecny stan infrastruktury narciarskiej oraz apetyty na jej dalszy rozwój zawarte w planach zagospodarowania przestrzennego lokalnych samorządów Szklarskiej Poręby i Karpacza stoją w wyraźnym konflikcie z zasadami ochrony przyrody. Piszą oni w liście: „Pełna realizacja zamierzeń inwestycyjnych w obrębie rezerwatów ścisłych, popartych pozytywnymi decyzjami Ministra Ochrony Środowiska, Zasobów Naturalnych i Leśnictwa oraz Głównego Konserwatora Przyrody stawiają pod znakiem zapytania celowość dalszego istnienia Karkonoskiego Parku Narodowego, tutejszego Rezerwatu Biosfery (ostatnio rezerwatu bilateralnego), a przynajmniej niektórych jego części, degradowanych i zagrożonych”.

Naukowcy z Katedry Botaniki i Fizjologii Roślin Akademii Rolniczej we Wrocławiu dołączyli do opracowanego przez siebie Operatu Lądowych Ekosystemów Nieleśnych specjalny aneks, w którym przedstawili swoje stanowisko w sprawie rozbudowy narciarskiej infrastruktury w Karkonoszach. Wynika z niego jasno, że mamy do czynienia z kolejnym konfliktem między interesami ekonomicznymi osób czerpiących zyski z narciarstwa zjazdowego (przede wszystkim ludności kilku karkonoskich miejscowości narciarskich) i podstawowymi wymogami ochrony przyrody.

W aneksie czytamy m.in.:

„[...] narciarskie wykorzystanie terenu KPN jest dopuszczalne w granicach określonych Ustawą o ochronie przyrody z 16 października 1991 r., która zakłada **nadrzędność celu ochrony zasobów przyrodniczych nad innymi funkcjami** parków narodowych. [...] Należy kontynuować użytkowanie narciarskie w KPN tam, gdzie ma ono już długoletnią tradycję i nie zagraża najcenniejszym pod względem przyrodniczym obszarom parku. [...] Niedopuszczalna naszym zdaniem jest realizacja planów inwestycyjnych w rejonie Kotła Szrenickiego i Hali pod Łabskim Szczytem oraz projektów związanych z wycinaniem lasu i kosodrzewiny na Małej Kopie i obrzeżach Polany Złotówka.

Nisza niwalna Kotła Szrenickiego wraz z wyżej położonymi Szrenickimi Mokradłami jest rozległym wysokogórskim biotopem, unikalnym w skali całych Sudetów. O jego specyfice decyduje niezwykle gęsta sieć stałych i okresowych cieków.

Szate roślinną omawianego terenu stanowi mozaika bogatych florystycznie zbiorowisk, która obok dominujących powierzchniowo zespołów kosodrzewiny i ziołorośli paprociowych z wietlicą alpejską, **Narciarstwo zjazdowe największym zagrożeniem dla Karkonoskiego Parku Narodowego**

współtworzona jest przez płaty roślinności źródliskowej, torfowiskowej, ziołorośla wysokich bylin dwuliściennych i traworośla trzcinnika owłosionego. Bujne ziołorośla paprociowe nadają swoisty, pierwotny charakter roślinności Kotła Szrenickiego. [...]

W rejonie Kotła Szrenickiego planowana jest budowa dwóch wyciągów orczykowych biegnących od Szrenickiego Potoku w dwóch kierunkach: do górnej stacji wyciągu krzeselkowego oraz do schroniska pod Łabskim Szczytem, a także trasy narciarskiej na pn.-wsch. stoku Szrenicy. Inwestycje te wymagają wycięcia kilku szerokich pasów w obrębie zarośli kosodrzewiny, strefy granicy lasu i boru górnoreglowego. Istnienie ciągłego pasa górnoreglowego boru świerkowego i jego kompleksu z zaroślami kosodrzewiny jest warunkiem koniecznym zachowania w niezmienionej postaci zbiorowisk ziołoroślowych, trawiastych oraz roślinności młak i torfowisk w szeroko pojętym otoczeniu Kotła Szrenickiego. [...] Dokonanie nawet niewielkich przecinek w tym pasie (górnoreglowych drzewostanów - red.) spowoduje szybkie zamieranie pozostałych drzewostanów i w rezultacie zniesienie istniejących barier spowalniających powierzchniowy spływ wód.

Prowadzone w Karkonoszach badania [...] wskazują, że wylesienia powodują wzrost wielkości spływu powierzchniowego o 30% i zmieniają charakterystykę jego przebiegu w czasie. Polega to na gwałtownym spływie wód w okresie roztopów, który ulega skróceniu o ok. 25 dni i osłabieniu spływu w późniejszym czasie, co jest rezultatem suszy zdeterminowanej niską retencją. [...]

Można spodziewać się, że demontaż istniejącego wyciągu, prace nad budową dwóch równoległych wyciągów i kontynuacja użytkowania narciarskiego tego terenu spotęgują proces erozji, będą stymulować synantropizację roślinności oraz uniemożliwią powodzenie jakichkolwiek prób utrzymania siedlisk i restytucji zbiorowisk trawiastych powyżej schroniska. pod Łabskim Szczytem. [...]

W związku z powyższym uważamy, że:

1. niedopuszczalna jest realizacja projektowanych wyciągów biegnących od Szrenickiego Potoku w kierunku Szrenicy i schroniska pod Łabskim Szczytem oraz związanych z nimi tras narciarskich,
2. należy wyłączyć z użytkowania narciarskiego teren rezerwatu ścisłego powyżej schroniska pod Łabskim Szczytem i zdemontować istniejący tam wyciąg orczykowy,
3. uznajemy, że stan zagospodarowania Szrenicy w 1996 roku osiągnął swoje docelowe rozmiary, tzn. nie można dopuścić do powiększenia skali dewastacji w obrębie tamtejszych zarośli kosodrzewiny w wyniku budowy kolejnych wyciągów lub tras narciarskich,
4. wschodnią granicę terenu użytkowanego narciarsko w rejonie Szrenicy powinna wyznaczać istniejąca tzw. „Trasa Zjazdowa”.

Za absolutnie niedopuszczalną uważamy realizację zgłaszanego wcześniej jako jeden z wariantów projektu przewidującego wycięcie szerokiego pasa kosodrzewiny i boru świerkowego po zachodniej stronie wyciągu krzeselkowego na Kopę w jego górnym biegu. Realizację tych zamierzeń należałoby uznać za akt wandalizmu godzącego w najwyższe wartości parku. [...]

Należy mieć świadomość tego, że zmiany w ekosystemach wywołane budową, a następnie użytkowaniem wyciągów i tras narciarskich są w większości nieodwracalne. [...] Nie jest możliwe pogodzenie ochrony zasobów przyrodniczych parku z dalszym wzrostem natężenia różnych form użytkowania jego terenu. Stoimy na stanowisku, że nie można mylić statutowej funkcji udostępniania parku narodowego do zwiedzania z gospodarczą eksploatacją jego terenu, czemu w istocie służy zagospodarowanie dla narciarstwa zjazdowego. Uważamy dlatego, że lokalne samorządy powinny szukać terenów do realizacji swoich ambicji ekonomicznych poza strefą ścisłej ochrony w KPN,

natomiast obszar parku powinny propagować jako unikalną w skali Europy osobliwość przyrodniczą. W związku z tym popieramy [...] postulat deglomeracji ośrodków narciarskich w rejonie Kotliny Jeleniogórskiej i stworzenie systemu mini - stacji narciarskich na terenach o mniejszej w porównaniu z Karkonoszami wartości przyrodniczej.

Uważamy również, że jako alternatywę dla narciarstwa zjazdowego należy promować w KPN nie wymagającą żadnych urządzeń i przyjazną dla środowiska turystykę zimową na nartach śladowych”.

Prof. dr hab. Jerzy Fabiszewski
dr Bronisław Wojtuń
dr Ludwik Żołnierz

Zachęcamy czytelników „Dzikiego Życia” do podjęcia wszelkich możliwych działań dla ochrony KPN przed planowaną rozbudową infrastruktury narciarskiej. O wszelkich krokach w tej sprawie będziemy informowali na łamach miesięcznika.

Red.